

РЕЦЕНЗИЯ

От доц. Д-р. Маргарита Димитрова Митова д.м. член на Научно жури, съгласно Заповед № 2010 от 01.10.2013г. на Ректора на МУ – Плевен.

Относно: Дисертационен труд на тема „ Управление на ресурса време на ръководните кадри по здравни грижи в лечебните заведения” на Макрета Тодорова Драганова за придобиване на образователна и научна степен „Доктор” по научна специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията”, професионално направление 7.4 Обществено здраве, към катедра „Медицинска етика, управление на здравните грижи и информационни технологии”. Научни ръководители са: проф. Тони Йонков Веков д.м.н. и доц. д-р. Силвия Александрова – Янкуловска д.м.

Общо представяне на процедурата

Със Заповед № 267/21.02.2013г. на Ректора на Медицински университет – Плевен, Макрета Тодорова Драганова е зачислена в докторантура на самостоятелна подготовка за придобиване на образователна и научна степен „Доктор” по научната специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията”, (код 03.01.53) професионално направление 7.4 Обществено здраве, към катедра „Медицинска етика, управление на здравните грижи и информационни технологии” на ФОЗ при МУ- Плевен. Представени са: протокол за успешно положен изпит по Социална медицина и организация на здравеопазването и стратегии за управление на времето от 27.05. 2012г.; Удостоверение за компютърна подготовка Рег. № 336/16.12.2003г.

Съгласно чл. 44 ал. 1, т.1 от ПРАС на МУ – Плевен разширен катедрен съвет на катедра „Медицинска етика, управление на здравните грижи и информационни технологии” при ФОЗ на МУ – Плевен одобрява и насочва дисертационния труд за публична защита - Протокол №36 /06.07.2013г. Следва решение на ФС на ФОЗ – Протокол №2/18.09.2013г. и Заповед на Ректора на МУ - Плевен №1886/19.09.2013г.

Кратки биографични данни за докторанта

Макрета Тодорова Драганова е родена 1965г. През 1987г. завършва Полувисш медицински институт – Плевен, специалност Медицинска сестра общ

профил. От обучението си 1991-1996г. в Югозападен университет – Благоевград се дипломира като инженер – педагог. През 2002г. придобива специалността „Медицинска педагогика” в МУ – София, а 2001 – 2003г. в МУ – Плевен магистърска степен по „Здравен мениджмънт”, специалност здравни грижи.

В периода 1988 – 1996 работи като медицинска сестра в Неврохирургично отделение на УМБАЛ – Плевен; 1996 – 1998г. е преподавател по практика в Медицински колеж - Плевен на студенти от специалност „Медицинска сестра”. От 1998г. до момента е асистент в катедра „Медицинска етика, управление на здравните грижи и информационни технологии” при ФОЗ на МУ – Плевен.

Приложения доказателствен материал показва стремеж у докторантката към непрекъснато усъвършенстване: участие в 12 квалификационни курса, курс за чуждо езиково обучение и компютърни технологии.

Членува в Съюз на учените в България, Научно дружество по медицинско образование и Българската асоциация на професионалистите по здравни грижи , където е председател на комисията по професионална етика.

Обща характеристика на дисертационния труд

Трудът обхваща 150 стандартни страници и е онагледен с 32 фигури и 23 таблици. Приложенията са 8 и съдържат анкетни карти на изследваните групи , дневници за регистриране на дейности, класификация на дейностите на ръководни кадри по здравни грижи в лечебните заведения за болнична помощ и Учебна програма по управление на времето. Литературата съдържа 205 заглавия, от които 140 на кирилица и 65 на латиница.

Оценка на актуалността на темата

Актуалността на научния труд се определя от факта, че ресурса време е един от най-важните в здравната организация. Ограничеността на този ресурс и начина по който се използва от РЗГ в ЛЗБП в значителна степен определя ефективността на техния труд, качеството на положените здравни грижи и удовлетвореността на пациентите. Промяната на нагласите и усвояването на умения за рационално управление на времето от РЗГ би повишило нивото на управление и на други ресурси -материални, човешки, финансови, информационни и др. Приемам, че избраната от Макрета Драганова тема е актуална, важна и дисертационна. Разработеният в дисертационния труд проблем има както научно, така и научно – приложно значение.

Оценка на литературния обзор

Литературният обзор е в обем 44 страници и се базира на 205 източника, от които 140 на кирилица и 65 на латиница. Ресурсът време е разгледан с неговите характеристики, препятствията и рационалните подходи за ефективното му управление. Сполучливо разгледаните теоретични постановки са отнесени към управление на времето в областта на здравните грижи. Докторантката показва много добро познаване на проблема. Творчески обобщава отделните части на литературния материал и прави оценки пряко свързани с темата на дисертацията. Малкото проучвания у нас върху управлението на времето на ръководните кадри по здравни грижи обосновава актуалността на научното изследване и е съществена предпоставка за правилното формулиране на целта, задачите и точната и ясна интерпретация на крайните резултати.

Оценка на методиката на изследването

Целта на дисертационния труд е прецизно, ясно и точно формулирана. Изведените 6 задачи обхващат всестранно различните и аспекти. Използваният набор от методи позволява реализиране на задачите и постигане на целта. Същинското проучване се предхожда от пилотно. Така е постигнато адаптиране и тестване валидността на изследователския инструментариум. Изследването е проведено в седем областни болници (от тях една университетска) и седем общински болници в Северна България. Обхванати са 658 лица от следните групи: медицински управители на цитираните лечебни заведения – висше ниво на мениджмънт; ръководители на здравни грижи на средно ниво (главни медицински сестри) – координиращ мениджмънт; ръководители на здравни грижи на оперативно ниво; редови персонал и пациенти. Използвани са следните методи:

Социологически метод – Извършено е анонимно анкетно проучване чрез анкетна карта, отразяваща адаптирани въпросници на Roseman, Fridman, Narvill и Raffoni, за изследване отношението към ефективното управление на времето, преобладаващата личностна ориентация, степента на управление на времето и на оползотворяване на работното време. Самостоятелно разработена анкетна карта за пациентите разкрива удовлетвореността им от отношението на персонала, начина на общуване и отделеното за това време.

Одитиране на собственото работно време (самоодитиране) – Подготвени са специални дневници за одит на времето на РЗГ. Въз основа на регистрираните дейности са изработени два проекта за класификация на дейностите на ГРЗГ и СРЗГ в съответствие с международната класификация на сестринските интервенции.

Експертна оценка – чрез специално изработена карта са експертно оценени проектите за класификация на дейностите на ГРЗГ и СРЗГ.

Документален метод – извършен е сравнителен анализ на 10 длъжностни характеристики на ръководители на здравни грижи, които подпомагат изработването на класификациите на дейностите на ръководителите на здравни грижи.

Статистически методи – използвани са точно, което обезпечава достоверността на крайните изводи.

Оценка на резултатите

Резултатите от изследването са логически изведени и структурирани в две глави (III и IV). В глава трета - резултати и обсъждане :

- Идентифицирани са типовете отношения или виждания към времето и неговото управление като неотложност, загриженост и самокритичност.
- Изведени и дефинирани са главните препятствия за ефективно управление на времето – недокументиране на изразходваното работно време, липса на приоритети, неспособността да се откаже неподходящо възложена задача, посещения и разговори не свързани с работата, нерешителност или отлагане на текущи задачи.
- Разкрито е несъответствие между регламентирани в нормативните документи задължения и реално извършените дейности от РЗГ.
- Определени са дейностите с най-голям разход на време и масовост на извършване от ръководителите по здравни грижи.
- Предвидени са затрудненията, които могат да възникнат при прилагане на класификациите в практиката – липса на механизъм, който да регламентира и контролира включените в класификациите дейности, съпротива на промяната, липса на време за регистриране на дейностите, невъзможност за остойностяване на всички дейности.

- Разкрито е противоречие между по-високата самооценка на ПСГ и неудовлетвореността на пациентите от отделеното им време за комуникация.

В глава четвърта - Подходи за ефективно управление на времето с практико – приложен характер за професионалисти по здравни грижи са предложени:

- Коефициент на интензивност
- Мрежово планиране
- Алгоритъм за управление на времето на РЗГ

Считам, че теоретичната постановка на трите подхода е по-добре да бъде представена в литературния обзор.

Предложената и апробирана от авторката учебна програма по управление на времето е много добре конструирана - с ясна цел, тематични единици и прецизна методика на провеждане.

Изводите съответстват на получените резултати, базират се на данните от изследването и показват, че поставените задачи изцяло са изпълнени и целта е постигната. Намирам броят им (15) за голям. Част от тях могат да се групират, други да отпаднат (6 и 15) и формулировката им да бъде по-лаконична.

Приемам отправените от Драганова препоръки. Те изцяло се основават на резултатите от изследването с изключение на препоръка три към Министерство на здравеопазването - тя не е предмет на настоящето проучване.

Справката за приносите представена в дисертационния труд отразява обективно реалните постижения на автора. Дисертационният труд поставя солидна основа за нови научни изследвания по темата. Технически е оформен според изискванията и това улеснява значително възприемането и оценяването му.

Авторефератът изчерпателно и съвсем правилно възпроизвежда най-съществените моменти от дисертационния труд и е представен в обем от 50 страници.

Оценка на публикациите по дисертационния труд

Резултатите от работата са публикувани в 3 научни статии в български специализирани списания, 1 чуждестранно и 2 научни съобщения публикувани

в Научни трудове на Русенския университет и МУ – Плевен. В пет Драганова е първи а в една втори автор.

Отправените критични бележки не намаляват безспорните достойнства на дисертационния труд, а по скоро са препоръки към докторанта за неговата бъдеща работа като изследовател.

Лични впечатления

Гл. ас. Макрета Драганова покрива напълно приетите от МУ – Плевен изисквания за присъждане на образователна и научна степен „Доктор” , чрез разработения дисертационен труд. Той е достатъчен по обем, актуален като тематика и с неоспорими приноси с теоретично-познавателен и методичен характер. Тя доказва с работата си, че може самостоятелно да извършва научни изследвания.

Познавам лично Макрета Драганова от 15 години, като специализант по „Медицинска педагогика” и преподавател. Изключително отговорна, дисциплинирана и всецяло отдадена на преподавателската си работа. Непрекъснато търси методически иновации и внася висок емоционален заряд в организираните от нея учебни форми.

Заключение

На основата на научните и учебно-преподавателски постижения и съобразявайки се с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в България, Правилника към него и Правилника за развитие на академичния състав в Медицински университет – Плевен давам своя положителен вот и с убеденост предлагам на уважаемото Научно жури да присъдят на Макрета Тодорова Драганова образователната и научна степен „Доктор” по научната специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията”.

26 .10.2013г.

Рецензент:

Доц. д-р Маргарита Митова, д.м